

prof. Władysław Pluta
Katedra Komunikacji Wizualnej
Wydział Form Przemysłowych
Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki
w Krakowie

Recenzja dorobku twórczego, artystycznego, projektowego oraz działalności dydaktycznej i organizacyjnej jak również rozprawy doktorskiej pana mgr. **Sławomira Śląskiego**, uczestnika niestacjonarnych, środowiskowych studiów doktoranckich na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Przewód doktorski wszczęto na Wydziale Projektowym 16. grudnia 2015 roku, wyznaczając na promotora dr hab. Ewę Stopę-Pielesz z Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Recenzję sporządziłem w związku z postępowaniem doktorskim w dziedzinie: sztuki plastyczne, dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne, wszczętym przez Wydział Projektowy Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.

Zleceniodawca recenzji

JM Rektor Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, prof. dr hab. Antoni Cygan.

Wprowadzenie

Pragnę wyrazić zadowolenie, że Rada Wydziału Projektowego Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach powołała mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr. Sławomira Śląskiego. Osiągnięcia studentów, absolwentów jak i kadry pedagogicznej Wydziału Projektowego katowickiej ASP sprawiły, że bardzo chętnie podjąłem się tego zadania.

Dokumentacja doktorska

Podstawą przygotowania recenzji jest komplet dostarczonych materiałów w formie papierowej i elektronicznej, w skład którego wchodzi:

1. Sławomir Śląski, portfolio - format A4, objętość 162 strony;
2. Sławomir Śląski „ Studium graficzne desygnatów tożsamości dzielnicowej Jaworzna w plakacie” - praca doktorska, zrealizowana na Wydziale Projektowym środowiskowych studiów doktoranckich ASP w Katowicach pod promotorskim kierownictwem dr hab. Ewy Stopy-Pielesz w 2017 roku - format A4, objętość 100 stron. Wyżej wymienionym materiałom drukowanym towarzyszy ich zapis cyfrowy w postaci dyskietki.

Podstawowe informacje o doktorancie

Sławomir Śląski urodził się 9 lipca 1985 roku w Libiążu. W latach 1996-2001 uczył się w Technikum Energetycznym przy Elektrowni Jaworzno III S.A. w Jaworznie.

Dyplom uzyskał w specjalności: systemy komputerowe w zawodzie technik-elektronik. W latach 2001-2007 studiował na Wydziale Artystycznym Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. Dyplom magistra sztuki zrealizował z wyróżnieniem pod kierunkiem dr. hab. Krzysztofa Tyczkowskiego na kierunku: grafika w specjalności Komputerowe Projektowanie Graficzne. Temat pracy dyplomowej brzmiał „Misja północna – projekt gry logicznej, opartej na tematyce mitów i legend słowiańskich”.

Sławomir Śląski jest również absolwentem podyplomowych studiów na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach na kierunku Zarządzanie w kulturze, sztuce i turystyce kulturowej. Studia te odbył w latach 2011-2012. Kontynuował naukę w latach 2013-2017 na środowiskowych studiach doktoranckich na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.

W latach 2006-2007 odbył praktykę dydaktyczną w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi na Wydziale Artystycznym, kierunek Grafika – przedmiot Typografia i Obraz u dr. Tadeusza Piechury. W latach 2007-2009 prowadził przedmioty: Podstawy grafiki projektowej, Grafika edytorska, Warsztat komputerowy – w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. W latach 2013-2016 w czasie studiów doktoranckich na ASP w Katowicach odbył praktyki dydaktyczne u prof. Michała Klisia w Międzykierunkowej Pracowni Projektowania Plakatu, Pracowni Projektowania Alternatywnego oraz u dr. hab. Ewy Stopy-Pielesz w Pracowni Komunikacji Wizualnej.

W latach 2013-2017 pracował na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach, na kierunku Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna, prowadząc przedmioty: Zaawansowane projektowanie graficzne, Skład publikacji i specyfikacji druku, Korekta, redakcja i skład tekstu oraz w Katedrze Inżynierii Wiedzy przedmiot Grafika 3D w grach i aplikacjach multimedialnych.

Sławomir Śląski jest aktywnym projektantem graficznym, współpracuje z wieloma instytucjami, firmami i osobami prywatnymi, między innymi z Filharmonią Łódzką im. Artura Rubinsteina, Akademią Sztuk Pięknych w Katowicach, Uniwersytetem Łódzkim, Kopalnią GUIDO w Zabrze, Galerią „Szyb Wilsona” w Katowicach oraz Muzeum Miasta Jaworzna, Stowarzyszeniem Twórców Kultury w Jaworznie, Galerią „Obecną” w Jaworznie, Galerią „Sektor I” w Jaworznie i wielu innymi.

Projektował lub opracowywał graficznie dziewiętnaście wystaw, głównie dla Muzeum Miasta Jaworzna. Jedną z nich pod tytułem „Wincenty Drabik – teatr malarski”, uzyskała wyróżnienie Marszałka Województwa Śląskiego za wydarzenie muzealne roku w 2013 roku w kategorii „wystawy”.

Brał udział w sześciu konferencjach naukowych, dwóch szkoleniach, w kilku plenerach, wielokrotnie był zapraszany do jury konkursów na dzieła plastyczne. Był także kuratorem i organizatorem wielu wystaw. W latach 2013-2017 pełnił funkcję zastępcy Przewodniczącego Samorządu Doktorantów ASP w Katowicach.

Kandydat miał dziesięć wystaw indywidualnych, brał udział w dwudziestu dziewięciu wystawach zbiorowych, między innymi w XII Salonie Plakatu Polskiego w Muzeum Plakatu w Wilanowie/Warszawa 2007, 24. Biennale Plakatu Polskiego w Katowicach w 2015 roku, International Poster Biennial La Paz/ Boliwia 2015, Ecuador Poster Biennial Quito/Ekwador, 2016 rok, Poster Quadriennial Bardejov/Słowacja, 2017 rok.

Jest członkiem STGU (Stowarzyszenia Twórców Grafiki Użytkowej).

Działalność i osiągnięcia artystyczne

Dorobek twórczy kandydata podzielić można na trzy główne części”

1. Plakaty
2. Publikacje (projekty książek, katalogów, periodyków i pokrewnych)
3. Identyfikacja graficzna (znaki identyfikujące)

1. Plakaty

Plakat jest głównym obszarem twórczych zainteresowań kandydata. W przedstawionym w portfolio zbiorze autor prezentuje ponad sześćdziesiąt projektów plakatów lub ich serii. Zdecydowana większość to plakaty anonsujące i promujące wydarzenia kulturalne na terenie Jaworzna. Widać tu dobrą współpracę między projektantem a dyrekcja Muzeum Miasta Jaworzna. Pozwolę sobie przedstawić pięć cytatów, które bardzo dobrze definiują charakter twórczości Sławomira Śląskiego:

- dr hab. Irma Kozina :”(...) Śląski najlepiej czuje się w projektowaniu plakatów. Jak się wydaje, odpowiada mu formułowanie przekazów graficznych poprzedzone skomplikowanym procesem myślowym, którego finalnym efektem jest znalezienie lapidarnej metafory, o mocnej skuteczności w procesie docierania do odbiorców.”
- prof. Michał Kliś: „(...) świadomie zrezygnował z konwencji malarskiego gestu na rzecz ascezy, silnej typografii, mocnego kontrastu: bieli, czerni, żółci. Mocny znak.”
- prof. Roman Kalarus: „Asceza, twórczy minimalizm, dający maksimum intelektualnego spełnienia się twórcy pozwalają śmiało wpisać twórczość Sławomira Śląskiego w krąg takich artystów jak Shigeo Fukuda, Lex Drewiński, Władysław Pluta czy ,bliski artyście, Tadeusz Piechura.”
- dr. hab. Tomasz Kipka: „Sławek, świadomie rezygnując z figuratywnych przedstawień buduje wizualny przekaz z materii, jaką jest tekst. To litera staje się głównym bohaterem konstruktywistycznych kompozycji. W efekcie doboru takich środków powstaje obraz zarówno przystępny, jak i atrakcyjny dla odbiorcy.”
- dr Monika Starowicz: „On wie, jak użyć litery, aby grała w jednej orkiestrze z formą i tłem – czasem to litera jest główną bohaterką. Bardzo lubię patrzeć na te plakaty!”

Dodam tylko – Śląski projektuje plakaty takie, jakie one powinny być. U Śląskiego plakaty są jasne, proste, czytelne, przyciągające uwagę. Odwołują się raczej do rozumu odbiorcy niż do jego emocji. Swoje plakaty autor buduje na solidnym pomysle.

2. Publikacje

Autor przedstawia tu grupę dwudziestu siedmiu projektów. Wszystkie prace prezentowane są tylko poprzez reprodukcję okładki, niezależnie czy są to opracowania całościowe czy częściowe. Tak jak w projektach plakatów autor pokazuje pełną gamę swoich profesjonalnych możliwości. W projektach okładek widzimy jednak znacznie więcej rozwiązań wykorzystujących fotografie. Wymienię tu albumy „Jaworzno w starej pocztówce i fotografii” z 2017 roku i „Szczakowa w starej pocztówce i fotografii” z 2017 roku czy opracowania Marii Leś-Runickiej „Historia Jaworzna do 1795 roku” z 2011 roku czy tej samej autorki „Historia Jaworzna w XIX wieku” z 2017 roku oraz katalogu wystawy „Jeden z nielicznych Karol Pniak” z 2017 roku, wydanych przez Muzeum Miasta Jaworzna, gdzie Sławomir Śląski mniej lub bardziej klasycznie wprowadza obrazy fotograficzne w projekty okładek. To samo zresztą robi w powściągliwie zaprojektowanej serii okładek „Zeszytów historycznych miasta Jaworzna” z lat 2009-2012. Najbardziej interesujące to te rozwiązania, gdzie autor projektuje okładki katalogów wystaw w systemie całościowej identyfikacji wydarzenia wraz z seriami plakatów i innymi drukami, tak jak do wystawy „Sławomir Śląski to ta litera” z 2016 roku dla galerii Sektor I w Jaworznie czy w projektach: „Wernisaż jednej pracy „44” z 2014 roku,

„Wernisaż jednej pracy ARTAREA” z 2015 roku „Wernisaż jednej pracy INTERFERENCJE” z 2016-2018 roku.

3. Identyfikacja graficzna

W tej grupie autor przedstawia czternaście rozwiązań – dwa z nich zostały nagrodzone. W konkursie na znak graficzny unijnego projektu „Czysta i tania woda”, zorganizowanym przez Urząd Miasta Jaworzna w 2004 roku rozwiązanie kandydata uzyskało Grand Prix natomiast w konkursie na znak graficzny Metropolii Śląskiej, zorganizowanym przez Gazetę Wyborczą w 2007 roku w głosowaniu internetowym jego rozwiązanie również otrzymało Grand Prix. Na szczególną uwagę zasługuje niezrealizowany projekt przygotowany na konkurs Wrocław airport z 2013 roku, gdzie fioletowa litera ”w” przekształca się w kadłub startującego, nowoczesnego samolotu. Całości dopełnia napis Wrocław airport.

Znaki graficzne Śląskiego dobrze spełniają swoje funkcje; są nowoczesne, mają dużą siłę oddziaływania.

Praca doktorska

„Studium graficzne desygnatów tożsamości dzielnicowej Jaworzna w plakacie” – to tytuł pracy doktorskiej Sławomira Śląskiego. Autor jest jaworznianinem, który tu chodził do szkoły średniej, tu mieszka i pracuje. Jaworzno jest miejscem, które zna. Jaworzno jest blisko stutysięcznym miastem, które powstało poprzez połączenie mniejszych miejscowości = wsi, przysiółków, osiedli, miasteczek i miast. Praca doktorska Sławomira Śląskiego jest dziełem plastycznym, składa się z dziewiętnastu plakatów, które stanowią serię pod nazwą „Typo miasto”. Wszystkie plakaty to kompozycje liternicze, złożone krojem pisma Gill Sans Bold w różnych wielkościach. Plakaty mają format 100 x 70 cm, wydrukowane zostały techniką sitodruku w kolorze czarnym. Na siedmiu plakatach autor dodatkowo umieszcza niewielkie reprodukcje historycznych pieczęci identyfikujących poszczególne dzielnice w kolorze czerwonym. Każdy plakat wydrukowany jest w dziesięciu egzemplarzach.

Pierwszy plakat upamiętnia dwusetną rocznicę wprowadzenia powszechnego obowiązku szkolnego na terenie Jaworzna w ramach Wolnego, Niepodległego i Ścisłe Neutralnego Miasta Kraków z Okręgiem Jaworzno, 1818-2018. Motywem głównym plakatu jest kompozycja liternicza na temat dwusetlecia. Rozwiązanie nie niesie dodatkowych treści, wynikających z układu literowego. Jest za to bardzo udaną próbą projektu mającego charakter logo wydarzenia. Tylko na tym plakacie autor umieszcza znak identyfikujący Muzeum Miasta Jaworzna. Jest to bardzo ważny plakat dla kandydata gdyż, jak pisze w opisie pracy, „Ciągłość polskiej edukacji na tym obszarze z wykładowym językiem polskim trwa nieprzerwanie od niemalże dwustu lat. Bogaty opis edukacji w Jaworznie tłumaczy czemu litera jest wspólną płaszczyzną i dużą inspiracją w projektach plakatów”.

Pozostałe plakaty w liczbie osiemnastu są dedykowane poszczególnym dzielnicom miasta. Określenie ilości dzielnic nie było dla autora proste, gdyż do takiej oficjalnej dzielnicowej struktury miasta autor, mimo wysiłków, nie był w stanie dotrzeć. Bardzo słusznie zatem odwołał się do struktury istniejących komisji wyborczych, która wyszczególnia siedemnaście jednostek. Aby uniknąć wątpliwości wynikających z rozbieżności w źródłach autor ostatecznie zrealizował osiemnaście plakatów dla osiemnastu wybranych dzielnic.

Treścią każdego z tych plakatów jest zapowiedź mających nastąpić rozmów o przyszłości dzielnic, zorganizowanych przez Muzeum Miasta Jaworzna, przy ul. Pocztovej 5 w każdy piątek od 17. sierpnia do 14. grudnia 2018 roku. Wszystkie dzielnicowe plakaty jako główny motyw mają kompozycję literniczą zbudowaną z wyrazu lub wyrazów stanowiących nazwę

dzielnicy. Układ liter wyraża graficznie desygnat określony przez autora. Każdy z plakatów posiada zunifikowany moduł, w którym znajdują się informacje o organizowanym wydarzeniu. Moduł ten nie ma stałego miejsca na powierzchni plakatu. Jest swobodnie komponowany w zależności od plastycznych potrzeb projektu. Każdy z osiemnastu zaprojektowanych plakatów to typowy kaligram czyli tekst jako obraz przedstawiający lub, jak woli autor, kalambur czyli żartobliwy, dowcipny wieloznaczny przekaz.

I tak plakat:

- **Śródmieście** – to kompozycja liter nicza nawiązująca do trójkątnego frontonu kolegiaty z drugim co do wielkości witrażem w Europie (o powierzchni około 180 metrów kwadratowych);
- **Buczyna** – układ liter wyraża głowę byka „bydła domowego”
- **Ciężkowice** – dwie powiększone litery „C” w nazwie kojarzą się z dwiema podkowami, symbolami szczęścia ale również z ośrodkami hippicznymi, znajdującymi się na tym terenie;
- **Dąbrowa Narodowa** – wyrazy w dramatyczny sposób mówią o „walce na tym terenie jednostki, człowieka i człowieczeństwa z systemami totalitarnej opresji: niemieckim nazizmem i sowieckim komunizmem” na miejscu obozów pracy;
- **Długoszyn** – kaligraficzno-geometryczny przód samochodu terenowego symbolizuje miejsce sportów motorowych, którym stały się tereny po uszkodach górniczych dzielnicy;
- **Jeleń** – ponad wszelką wątpliwość to nie nazwa, to zwierzę którego ogon tworzy data powstania miejscowości;
- **Szczakowa** – układ tekstów przedstawia ważny węzeł kolejowy;
- **Bory** – litery pokazują topografię dzielnicy, podzieloną na dwie części torami kolejowymi;
- **Cesarówka** – znak głoski „A” reprezentuje namiot typu tipi z wioski indiańskiej, głównej współczesnej atrakcji dzielnicy;
- **Dobra** – inicjał „D” symbolizuje Sodową Górę a pozostałe litery rezerwat sasanek;
- **Jeziorki** – biały środek wielkiej, czarnej litery „O” anonsuje, że „nieopodal w podmokłym lesie znajduje się niewielkie jezioro”;
- **Jęzor** – (w granicach parafii jaworzniczej jako przysiółek Dąbrowy Narodowej do 1953 roku) powiększona litera „Z” symbolizuje trzy rzeki, wyznaczające „Trójstyk Trzech Cesarzy”;
- **Koźmin** – fragment łuku litery „O” pokazuje górę Łazy – miejsce spotkań lotniarzy i modelarzy, których wyrażają pozostałe litery nazwy;
- **Niedzielska** – konstrukcja z geometrycznych liter to szyb, symbolizujący tę, górniczą dzielnicę;
- **Pieczyska** – płynna forma litery „S” przedstawia zalany kamieniołom, który stał się miejscem kojarzonym z rekreacją wodną, głównie nurkowaniem;
- **Siłownia Wysoki Brzeg** – dwie potężne litery „I” w nazwie dzielnicy obrazują wygląd kominów i chłodni kominowych Elektrowni Jaworzno III oraz Elektrociepłowni Jaworzno II jak również, będący na ukończeniu nowy blok energetyczny, nazywany czasem Elektrownią Jaworzno IV – znajdujące się na tym terenie;
- **Stara Huta** – dynamika układu liter mówi, że w tym miejscu się pracowało i nadal pracuje;
- **Wilkoszyn** – litery nazwy stają się obrazami nagrobków ogromnego cmentarza komunalnego, zlokalizowanego w tym miejscu.

Praca jest udaną próbą zaprojektowania serii typograficznych plakatów na temat określony w tytule. Praktycznej pracy doktorskiej towarzyszy opis, składający się z ogólnych informacji o jednostkach miejskich, ich mieszkańcach, historii Jaworzna i jego dzielnic, studium desygnatów tożsamości dzielnicowej Jaworzna, edukacji. Tekst jest uzupełniony czterdziestoma czterema podpisanymi ilustracjami wraz z wykazem ich autorów i źródeł. Praca opatrzona jest dziewięćdziesięcioma trzema przypisami i bogatą bibliografią. Struktura pracy i język są poprawne.

Praca praktyczna ma charakter studium czyli, jak mówi definicja Słownika Wyrazów Obcych PWN „jest dziełem niemającym charakteru wykończonej kompozycji, będące pracą przygotowawczą.” Zarówno część praktyczna jak i opisowa pracy odpowiadają tytułowi i w pełni wyczerpują wymagania stawiane tego typu opracowaniom.

Dydaktyka

Sławomir Śląski jest wszechstronnie i w zróżnicowany sposób wykształcony. Ukończył technikum Energetyczne w Jaworznie, jest absolwentem Wydziału Artystycznego Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. Absolwentem studiów podyplomowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Był studentem studiów podyplomowych Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Zajmuje się projektowaniem graficznym. Obecnie pracuje jako grafik-projektant w Muzeum Miasta Jaworzna oraz jako nauczyciel akademicki na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach.

W swojej praktyce dydaktycznej prowadził i prowadzi przedmioty z zakresu zaawansowanego projektowania graficznego, edytorstwa, druku publikacji, grafiki 3D w grach i aplikacjach multimedialnych. Kandydat jest nauczycielem związanym z praktyczną wiedzą i umiejętnościami w obszarze nowych technologii w projektowaniu graficznym. Mam nadzieję, że po uzyskaniu stopnia doktora potencjał dydaktyczny Sławomira Śląskiego znacznie wzrośnie.

Podsumowanie

Sławomir Śląski w swoich plakatach, okładkach, znakach identyfikujących stosuje fonogramy (rozwiązania literne), piktogramy (rozwiązania obrazowe), diagramy (rozwiązania abstrakcyjne) lub ich kombinacje. Niezależnie od tego, który typ rozwiązania stosuje prawie zawsze ma ono charakter geometryczny. Jako grafik projektant chroni swoją prywatność, nie ujawnia drżenia ręki, którą pracuje. Pozwala mu to lub wręcz nakazuje budowę innego rodzaju stylu graficznego. Cechy tego stylu są bardziej zobiektywizowane a technologicznie wydaje się, że ułatwiają pracę. Pozornie wydają się łatwiejsze ale nic bardziej złudnego – fakt, że graficzne projektowanie uprawia obecnie tak wielu ludzi, którzy stosują prawie te same narzędzia, to że ulegają tym samym modom, to że mogą się wzajemnie kontaktować również przy pomocy obrazu sprawia, że pole poszukiwań nowych, efektywniejszych rozwiązań graficznych jest coraz mniejsze. Stwarza to nowe wyzwania, którym projektanci będą musieli sprostać ale daje to również szanse na nowe, ekscytujące przygody. Sławomir Śląski jest zafascynowany swoim zawodem – projektantem gotowym do eksperymentów. Nie obawia się podejmowania ryzyka w poszukiwaniu nowych rozwiązań.

Sławomir Śląski miał szczęście, że spotkał w swoim życiu tak wielkich artystów i pedagogów jak prof. Michał Kliś – współzałożyciel i pierwszy rektor Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, dr Tadeusz Piechura – wybitny plakacista eksperymentator, kontynuator Łódzkiej szkoły projektowania graficznego, dr Ewa Stopa-Pielesz – projektantka, teoretyczka i niestrudzona propagatorka zagadnień i osiągnięć z zakresu projektowania komunikacji wizualnej, prof. Krzysztof Tyczkowski – czołowy łódzki projektant, spadkobierca nurtów funkcjonalistycznych i konstruktywistycznych łódzkiego środowiska plastycznego.

Sławomir Śląski szanuje tych ludzi, umie i chce korzystać z ich doświadczeń. Prace projektowe kandydata są wzorowo zrealizowane pod względem projektowym i technicznym.

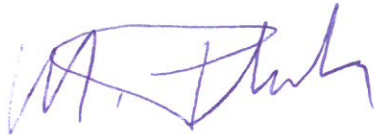
Jego prace adresowane są do wszystkich lecz kandydat stawia odbiorcom swoich prac nieco wyższe niż standardowe wymagania. Projektant nie onieśmiela, nie zawstydzia lecz zachęca

do podejmowania wspólnej zabawy w celu odrywania przekazu plakatowego. Kliś, Piechura, Stopa-Pielesz, Tyczkowski to ludzie, którzy ukształtowali Śląskiego – wpłynęli na jego przekonania i poglądy artystyczne. Mają swój udział w jego stylu graficznym lecz tylko dobry uczeń, a w moim przekonaniu takim jest Sławomir Śląski, będzie wiedział jak ten dar wykorzystać.

Konkluzja recenzji

Po gruntownym zapoznaniu się z dorobkiem projektowym, artystycznym, dydaktycznym i organizacyjnym oraz przedstawioną rozprawą doktorską z całym przekonaniem stwierdzam, że dokonania doktoranta reprezentują – w mojej ocenie – wysoki poziom projektowy i artystyczny. Ponadto w pełni wyczerpują wymagania ustawowe, określone w Art. 13. ust. 1 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku. (Dz. Ustaw nr 65 poz. 595 z póź. zm.).

Gorąco popieram starania kandydata i niniejszym składam wnioszek do Wysokiej Rady Wydziału Projektowego Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach o przyznanie panu mgr. Sławomirowi Śląskiemu stopnia doktora sztuki w dziedzinie: sztuki plastyczne, dyscyplinie artystycznej sztuki piękne.

Władysław Pluta

Kraków, 27.04.2018 r.